

МОДУЛЬ 2

- Уживання іменників на позначення особи, предмета, процесу:
 - істота (*хто?*), неістота (*що?*); б) рід (чоловічий, жіночий, середній); в) число (однина, множина); г) система відмінків; називний відмінок (*хто?*, *що?*).
- Склад.
- Наголос.
- Указівка на особу або предмет. Уживання особових займенників:
 - число; б) називний відмінок.
- Вираження дії, що відбувається. Уживання дієслів:
 - теперішній час; б) дієвідмінювання.
- Просте речення. Поняття про суб'єкт і предикат. Питання до суб'єкта й до предиката.
- Уживання сполучників і (= й = та), а.
- Складне речення зі словами *хто*, *що*.
- Текст «Факультет».

Повторення вивченого

1. Прочитайте діалоги.

1) – Хто це?
– Це студент.

3) – Хто тут?
– Тут студентка.

5) – Хто там?
– Там подруга.

2) – Що це?
– Це стіл.

4) – Що тут?
– Тут книжка.

6) – Що там?
– Там дошка.

2. Прочитайте слова.

Він, вікно, вона, воно, де, Дніпро, дошка, дочка, зараз, зошит, квітка, кімната, книжка, ліворуч, магазин, море, музика, ні, подруга, праворуч, ріка, ручка, син, слово, студент, студентка, так, телевізор, товариш, університет, урок, Харків, аудиторія, батько, брат, гуртожиток, Європа.

3. а) Прочитайте діалоги.

1) – Де шафа?
– Шафа праворуч.

2) – Де стіл?
– Стіл ліворуч.

3) – Де зошит?
– Зошит тут.

4) – Де абетка?
– Абетка там.

б) Складіть діалоги за попереднім зразком.

Іменник

Істота. Неістота

Для називання осіб, предметів, процесів уживаються іменники. Вони позначають істот (людей, тварин) та неістоти (предмети, процеси). Іменники відповідають на питання *хто?* (істоти), *що?* (неістоти).

Прочитайте запитання й відповіді. Зверніть увагу на те, як можна запитати про людину або предмет.

Хто це?	Що це?
Це студент Богдан.	Це університет.
Це студентка Оксана.	Це аудиторія.
Це викладач Віктор Іванович.	Це стіл.
Це викладач Олена Миколаївна.	Це зошит.
Це студенти.	Це словники.

1. а) Прочитайте слова, поставте питання хто? що?

Дошка, дочка, зошит, квітка, студент, кімната, книжка, магазин, море, музика, подруга, річка, ручка, слово, студентка, телевізор, товариш, університет, урок, Харків, син, аудиторія, батько, гуртожиток, Європа, їдальня, їжа, жінка, журнал, кабінет, кафе, Київ, комп'ютер, брат, країна, крейда, ліжко, люстерко, магнітофон, музей, олівець, підручник, родина, сестра, словник, стілець, столиця, телефон, Україна, фото, чоловік, шафа.

б) Запишіть окремо іменники-істоти, іменники-неістоти за зразком.

Хто? Студент, подруга

Що? Дошка, зошит ...

2. Прочитайте речення. Випишіть іменники-істоти.

Це дочка. Там зошит. Ось квітка. Це студент. Тут кімната. Ось книжка. Праворуч магазин. Це подруга. Ліворуч ручка. Це студентка. Там телевізор. Це товариш. Праворуч університет. Це урок. Це Харків. Там син. Ліворуч аудиторія. Це батько. Праворуч гуртожиток. Ліворуч їдальня.

3. Прочитайте речення. Випишіть іменники-неістоти.

Це жінка. Ось журнал. Там кабінет. Прямо кафе. Ось комп'ютер. Це брат. Ось крейда. Ліворуч ліжко. Угорі люстерко. Ось магнітофон. Праворуч музей. Це олівець. Це підручник. Це сестра. Ось словник. Там стілець. Ось телефон. Це фото. Це чоловік. Ліворуч шафа.

4. Прочитайте слова. Розбийте їх на склади.

Дошка, дочка, зараз, зошит, квітка, кімната, книжка, ліворуч, море, музика, подруга, праворуч, річка, ручка, слово, студент, телевізор, товариш, університет, урок, Харків, аудиторія, батько, гуртожиток, Європа, їдальня, їжа, жінка, журнал, кабінет, кафе, Київ, комп'ютер, країна, крейда, ліжко, люстерко, музей, олівець, підручник, родина, словник, стілець, столиця, телефон, Україна, фото, чоловік, шафа.

5. а) Напишіть слова й поставте наголос.

Університет, урок, Харків, аудиторія, батько, гуртожиток, Європа, їдальня, їжа, жінка, журнал, кабінет, кафе, Київ, комп'ютер, країна, крейда, ліжко, люстерко, магнітофон, музей, олівець, підручник, родина, сестра, словник, стілець, столиця, телефон, Україна, фото, чоловік, шафа.

б) Прочитайте слова.

Рід іменника: чоловічий, жіночий, середній

Прочитайте текст. Зверніть увагу на виділені слова.

Це університет. Ось аудиторія. Тут урок.

– *Хто* тут?

– Тут *студент, студентка, викладач*.

Праворуч дошка. Ліворуч мапа.

– *Що* тут?

– Тут *Європа, Україна, море, річка Дніпро, столиця Київ, місто Харків*.

! Іменники мають три роди: *чоловічий, жіночий, середній*. Рід визначається за закінченням (для неістот), за семантикою (для істот).

Чоловічий рід (ч. р.) – він	Закінчення	Жіночий рід (ж. р.) – вона	Закінчення	Середній рід (с. р.) – воно	Закінчення
Студент	–	Студентка	-а	Місто	-о
Олівець	–	Аудиторія	-(і)я	Море	-е
Музей	–	Столиця	-я	Ім'я	-я

! Зверніть увагу: батько – ч.р., тато – ч.р., мати – ж.р.

6. Розподіліть іменники за родами за зразком.

Ч.р.: урок, кабінет ...

Ж.р.: дошка, країна ...

С.р.: місто, ім'я ...

Дошка, урок, Харків, кабінет, кафе, зошит, квітка, фото, чоловік, книжка, магазин, море, музика, подруга, річка, ручка, слово, студентка, телевізор, товариш, університет, люстерко, син, аудиторія, батько, гуртожиток, їдальня, їжа, жінка, журнал, Київ, студент, кімната, комп'ютер, брат, країна, крейда, ліжко, дочка, магнітофон, музей, олівець, підручник, Європа, родина, сестра, словник, стілець, столиця, телефон, озеро Світязь, Україна, шафа.

б) Прочитайте написані слова.

7. Прочитайте тексти. Випишіть іменники. Визначть їхній рід.

1) Це місто Харків. Праворуч університет. Ліворуч музей.

2) Це аудиторія. Праворуч стіл, стілець, шафа. Ліворуч дошка, мапа, абетка.

3) Це стіл. Тут підручник, словник, зошит, ручка, олівець.

4) Ось дошка. Тут крейда. Там літера, слово, речення.

5) Це будинок. Тут кімната. Прямо вікно. Праворуч ліжко. Ліворуч стіл, стілець і шафа. Угорі лампа. Долі килим.

б) Праворуч магазин. Ліворуч їдальня. Там їжа.

8. Перекажіть тексти.

! Зверніть увагу на слова подвійного роду (чоловічого й жіночого)!
Слова подвійного роду позначають назви за професією.

Викладач – він викладач, вона викладач.

Секретар – він секретар, вона секретар.

Бібліотекар – він бібліотекар, вона бібліотекар.

Інженер – він інженер, вона інженер.

Професор – він професор, вона професор.

Однина і множина іменників

Прочитайте речення. Зверніть увагу на форму числа виділених іменників.

1. Праворуч *зошит*. Ліворуч *зошити*.

2. Тут *студентка*. Там *студентки*.

3. Ось *місце*. Там *місця*.

! Іменники змінюються за числами – уживаються у формі однини і множини. Іменники змінюються за відмінками. Існує сім відмінків: називний, родовий, давальний, знахідний, орудний, місцевий, кличний. Кожен відмінок виконує свої функції. Іменники в різних відмінках відповідають на різні питання. Іменники в називному відмінку називають предмети, осіб, явища й відповідають на питання *Хто? Що?*

Називний відмінок іменника

	Однина		Множина (вони)	
Чоловічий рід (він)	Зошит	–	Зошити	-и
	Викладач	–	Викладачі	-і
	Стілець	–	Стільці	-і
	Гуртожиток	–	Гуртожитки	-и
	Музей	–	Музеї	-ї

	Однина		Множина (вони)	
	Жіночий рід (вона)	Студентка Лікарня Аудиторія	-а -я -я	Студентки Лікарні Аудиторії
Середній рід (воно)	Місто Речення Місце	-о -я -с	Міста Речення Місця	-а -я -я

! Запам'ятайте: *мати – матері, ім'я – імена, друг – друзі, дівчина – дівчата, дитина – діти, людина – люди, стіл – столи, квітка – квіти.*

Запам'ятайте: зміни літер на позначення голосних звуків під час утворення форм множини іменників:

I // O	O // O	E // O
Стіл – столи	Гуртожиток – гуртожитки	День – дні
Гість – гості	Будинок – будинки	Олівець – олівці
Рік – роки	Квиток – квитки	Стілець – стільці
Сік – соки	Малюнок – малюнки	Хлопець – хлопці
Колір – кольори	Садок – садки	Фахівець – фахівці

! Під час творення форми множини іменників може змінюватися наголос, наприклад:
вікно – вікна, море – моря, син – сині, брат – брати, жінка – жінки, слово – слова, дочка – дочки, сестра – сестри, річка – річки, товариш – товариші, олівець – олівці, стілець – стільці, словник – словники, чоловік – чоловіки.

! Іменники, що не мають форми однини: гроші, ліки, двері, кросівки, окуляри, штани, ножиці.

9. Напишіть іменники у множині. Поставте наголос.

Вікно, дошка, дочка, зошит, квітка, кімната, книжка, магазин, море, подруга, річка, озеро, ручка, син, слово, студент, студентка, телевізор, товариш, університет, урок, аудиторія, брат, гуртожиток, їдальня, жінка, журнал, кабінет, комп'ютер, країна, ліжко, люстерко, магнітофон, музей, олівець, підручник, сестра, словник, стілець, столиця, телефон, чоловік, шафа.

10. Прочитайте і зверніть увагу на питання до іменників-неістот однини і множини в називному відмінку.

Тут будинок. А там будинки.

– *Що тут?* – Тут будинок. – *Що там?* – Там будинки.

Тут аудиторія. А там аудиторії.

– *Що тут?* – Тут аудиторія. – *Що там?* – Там аудиторії.

Тут ліжко. А там ліжка.

– *Що тут?* – Тут ліжко. – *Що там?* – Там ліжка.

11. Прочитайте і запам'ятайте питання до іменників-істот однини і множини в називному відмінку.

Тут студент. Там студенти.

– *Хто тут?* – Тут студент. – *Хто там?* – Там студенти.

Тут студентка. Там студентки.

– *Хто тут?* – Тут студентка. – *Хто там?* – Там студентки.

12. Закінчіть речення за зразком: Тут зошит. Там ... – Тут зошит. Там зошити.

1. Тут аудиторія. Там ... 2. Тут студент. Там ... 3. Тут викладач. Там ... 4. Тут стіл. Там ... 5. Тут підручник. Там ... 6. Тут олівець. Там ... 7. Тут мапа. Там ... 8. Тут стілець. Там ...

13. Прочитайте речення. Слова в дужках напишіть у множині.

1. Це стіл. Тут (книжка, словник, олівець, ручка). 2. Це кімната. Тут (стіл, стілець, ліжко, шафа). 3. Це місто. Тут (лікарня, магазин, гуртожиток, університет). 4. Це аудиторія. Ось (студент, студентка, викладач, вікно, квітка, дошка).

Указівка на осіб або предмети

Особові займенники

Особові займенники вказують на осіб або предмети, але не називають їх. Вони змінюються за числами й відмінками. У називному відмінку відповідають на питання *Хто? Що?*

Прочитайте діалог. Зверніть увагу на виділені слова – особові займенники.

– Добрий день. *Я* студент Алі. А хто *Ви*?

– Добрий день. *Я* студентка Марія. А хто *вони*?

– *Вони* студенти. *Він* студент Ахмед. *Вона* студентка Діана.

Я студент. *Ти* студентка. *Ми* студенти.

Він студент. *Вона* студентка. *Вони* студенти.

Називний відмінок особових займенників

Особа	Однина	Множина
1	Я	МИ
2	ТИ	ВИ
3	ВІН, ВОНА, ВОНО	ВОНИ

Зверніть увагу!

Ч.р.: стіл, підручник, зошит, олівець – *він*.

Ж.р.: аудиторія, дошка, шафа, лампа ... – *вона*.

С.р.: ліжко, речення, вікно, місто ... – *воно*.

Множина: підручники, аудиторії, вікна ... – *вони*.

14. Замість іменника напишіть займенник за зразком. *Це ручка. Вона тут.*

Підручник, словник, крейда, зошит, олівець, гумка, речення, лікарня, гуртожиток, комп'ютер, холодильник, місто, магазин, університет, аудиторії, книжка, викладач, студент, студентка, будинок, кімната, ліжко, подруга, музей, стільці, дошка, шафа, мапа, абетка, вікно, лампи, килим.

15. Прочитайте тексти. Поставте відповідні займенники. Запитайте за цим зразком у своїх друзів «Хто ви?»

Ось Богдан і Ахмед.

– Богдане, хто ти? – ... студент.

Ось Богдан і Ахмед. Там Андрій.

– Богдане, хто він? – ... теж студент.

Ось Богдан і Ахмед. Там Леся.

– Богдане, хто вона? – ... теж студентка.

Ось Богдан і Ахмед. Там Олена й Віктор.

– Богдане, хто вони? – ... теж студенти.

Ось Богдан, студент, студентка й Ахмед.

– Богдане, хто ви? – ... студенти.

Виразження дії. Дієслово. Інфінітив

Для виразження дії вживаються дієслова. Початкова форма дієслова – інфінітив – відповідає на питання *що робити?* Дія може відбуватися в різний час, так що дієслова мають три часи: теперішній час, минулий час, майбутній час. Дієслова поділяються на дві групи – дієвідміни.

16. Прочитайте дієслова. Напишіть і перекладіть їх.

Жити, працювати, читати, писати, бачити, слухати, розуміти, запитувати, відповідати, говорити, повторювати, вивчати, стояти, сидіти, лежати, висіти.

Теперішній час

Дієслова в теперішньому часі змінюються за особами й числами. Дієслова змінюються за двома типами: перша дієвідміна (1 д.), друга дієвідміна (2 д.).

17. Читайте текст. Зверніть увагу на особові форми дієслова *жити, стояти*.

Я живу́ тут. Ти живе́ш там. Він живе́ там. Вона живе́ там.

Ми живемо́ тут. Ви живете́ там. Вони живу́ть там.

Це стіл. Він стоїть праворуч. Це шафа. Вона стоїть ліворуч. Це ліжко. Воно стоїть праворуч. Це стільці. Вони стоять прямо.

Перша дієвідміна (1 д.)

Особа	Дієслово		Особа	Дієслово	
Я	живу́	працюю́	Ми	живемо́	працюємо́
Ти	живе́ш	працює́ш	Ви	живете́	працюєте́
Він/вона/воно	живе́	працює́	Вони	живу́ть	працюю́ть

Закінчення 1 дієвідміни

Я	-у	-ю	Ми	-емо	-ємо
Ти	-еш	-єш	Ви	-ете	-єте
Він/вона/воно	-е	-є	Вони	-уть	-ють

Друга дієвідміна (2 д.)

Особа	Дієслово		Особа	Дієслово	
Я	лежу́	стою́	Ми	лeжимо́	стоїмо́
Ти	лежи́ш	стої́ш	Ви	лежите́	стоїте́
Він/вона/воно	лежи́ть	стої́ть	Вони	лежать	стоять

Закінчення 2 дієвідміни

Я	-у	-ю	Ми	-имо	-імо
Ти	-иш	-їш	Ви	-ите	-їте
Він/вона/воно	-ить	-їть	Вони	-ать	-ять

! Запам'ятайте чергування:

писати: (с → ш) ? сидіти: (д → дж)	
Я пишу́, сиджу́	Ми пи́шемо, сидимо́
Ти пи́шеш, сиди́ш	Ви пи́нете, сидите́
Він, вона́ пи́ше, сиди́ть	Вони́ пи́шуть, сидя́ть

18. Прочитайте в додатку особові форми дієслів.

Жи́ти, працюва́ти, чита́ти, писа́ти, бачи́ти, слуха́ти, розумі́ти, запитува́ти, відповіда́ти, говори́ти, повто́рювати, вивча́ти, сто́яти, сиді́ти, лежа́ти, висі́ти.

19. Замість крапок поставте особові займенники, запишіть речення та прочитайте їх.

1. ... слухаємо. 2. ... працюєш. 3. ... лежить. 4. ... запитують. 5. ... розуміє. 6. ... живу́.
7. ... знає. 8. ... повторюємо. 9. ... читаємо. 10. ... пишу́. 11. ... вивчаєте. 12. ... говори́ть.
13. ... відповідають. 14. ... сидя́ть. 15. ... сто́їть. 16. ... живу́ть.

20. Допишіть речення, замість крапок уживаючи дієслова: працювати, жити, писати, читати, розуміти, вивчати, відповідати, запитувати, бачити, сидіти.

1. Я ... 2. Вони́ ... 3. Ти ... 4. Вона́ ... 5. Він ...
6. Вони́ ... 7. Ми ... 8. Ви ... 9. Я ... 10. Ми ...

21. Прочитайте діалоги. Запитайте за цим зразком.

1) – Хто це?
– Це Богдан.
– Він читає?
– Так, він читає.	2) – Хто це?
– Це Марія.
– Вона пише?
– Так, вона пише.	3) – Хто це?
– Це студенти.
– Вони запитують?
– Так, вони запитують.
4) – Хто це?
– Це викладач.
– Він відповідає?
– Так, він відповідає.
– Ти розумієш?
– Так, я розумію.	5) – Хто тут?
– Тут ми.
– Ви слухаєте?
– Так, ми слухаємо.	

Просте речення. Суб'єкт і предикат

У простому реченні є суб'єкт = S і предикат = P.
Просте речення = S – P

суб'єкт = підмет
предикат = присудок

S – іменник або особовий займенник (у називному відмінку).

Питання до S – хто? що?

P – дієслово (в особовій формі).

Питання до P – що ти робиш? що ви робите? що він (вона, воно) робить? що вони роблять?

Читати (інфінітив)	Питання: що робити?
Я читаю.	Що я роблю?
Ти читаєш.	Що ти робиш?
Він читає.	Що він робить?
Вона читає.	Що вона робить?
Ми читаємо.	Що ми робимо?
Ви читаєте.	Що ви робите?
Вони читають.	Що вони роблять?

22. Прочитайте речення. Визначіть S.

1. Тато працює.
2. Дочка читає.
3. Син пише.
4. Мама слухає.
5. Студенти розуміють.
6. Секретар запитує.
7. Декан відповідає.
8. Товариші говорять.

23. Прочитайте речення. Визначіть P.

1. Подруга повторює.
2. Студент читає.
3. Столи стоять.
4. Книжки лежать.
5. Мапа висить.
6. Студентка сидить.
7. Брат пише.
8. Викладач відповідає.

Зверніть увагу на питання до P:

Я пишу. – Що ти робиш? = Що Ви робите?
Ми пишемо. – Що ви робите?

Студенти пишуть. Студенти – S, пишуть – P.

Питання до S – *Хто пише?*

Питання до P – *Що роблять студенти?*

24. Прочитайте речення, поставте питання до S й до P за зразком: *Це банк. Тут працює батько.*
1) *Хто тут працює?* 2) *Що робить тут батько?*

1. Це лікарня. Тут працюють лікарі.
2. Це університет. Тут студенти читають.
3. Це аудиторія. Тут сидить група.
4. Це кімната. Тут сидить друг.
5. Це аудиторія. Тут працюють студенти.
6. Це кабінет. Тут пише секретар.

25. Замініть іменники особовими займенниками.

1. Студент і студентка слухають.
2. Викладач працює.
3. Брат і сестра сидять.
4. Мама запитує.
5. Комп'ютер працює.
6. Ахмед живе тут? Так, Ахмед живе тут.
7. Батько відповідає.
8. Книжка лежить тут.
9. Віктор читає.
10. Я й подруга стоїмо.
11. Друзі повторюють.
12. Дівчина розуміє.
13. Абетка висить.
14. Товариш пише.
15. Стілець стоїть.
16. Студенти живуть тут.

! Запам'ятайте питання до S в однині і множині.

Тут стоїть стіл. – Що тут стоїть?

Тут сидить викладач. – Хто тут сидить?

Тут стоять столи. – Що тут стоїть?

Тут сидять викладачі. – Хто тут сидить?

26. Поставте питання до S за зразком: *Праворуч стоїть стіл. – Що стоїть праворуч? Ліворуч стоять стільці. – Що стоїть ліворуч?*

1. Праворуч стоїть шафа.
2. Ліворуч лежать словники.
3. Поряд стоїть комп'ютер.
4. Прямо стоять будинки.
5. Викладач пише.
6. Викладачі працюють.
7. Студент читає.
8. Студенти пишуть.
9. Ручка лежить.
10. Товариші відповідають.
11. Тут стоїть ліжко.
12. Там висять дошки.

27. Напишіть речення у множині за зразком: *Друг працює. – Друзі працюють.*

1. Студент працює.
2. Подруга читає.
3. Я пишу.
4. Викладач знає.
5. Тато слухає.
6. Дитина розуміє.
7. Людина запитує.
8. Мати відповідає.
9. Син говорить.
10. Сестра повторює.
11. Брат вивчає.
12. Дівчина стоїть.
13. Студентка сидить.
14. Книжка лежить.
15. Мапа висить.

Складне речення зі словами ХТО, ЩО

Прості речення	Складні речення	
Богдан знає. Олена сидить там.	Богдан знає, хто сидить там.	Богдан знає, що Олена сидить там.
Олена знає. Словник лежить ліворуч.	Олена знає, що лежить ліворуч.	Олена знає, що словник лежить ліворуч.
Викладач знає. Студенти працюють.	Викладач знає, що роблять студенти.	Викладач знає, що студенти працюють.

28. Із двох простих речень утворіть одне складне.

1. Тато знає. Син повторює.
2. Я розумію. Викладач пише.
3. Вона запитує. Оксана сидить тут.
4. Він говорить. Богдан читає.
5. Вони знають. Товариші живуть там.
6. Брат відповідає. Сестра працює там.
7. Викладач запитує. Підручник лежить там.
8. Богдан знає. Мапа висить праворуч.

! Зверніть увагу на вживання сполучників І (= Й = ТА), А.

I = Й = ТА	А
Студент <i>і</i> студентка слухають. Студент слухає <i>й</i> розуміє. <u>Правило вживання і : й : та :</u> <u>Стіл і стілець.</u> Ручка <u>й</u> олівець. Словники та підручники.	Студент пише, <i>а</i> студентка читає. Шафа праворуч, <i>а</i> стіл ліворуч. Книжка лежить тут, <i>а</i> словник лежить там.

29. Напишіть речення. Поставте потрібні сполучники.

1. Брат ... сестра живуть там.
2. Викладач запитує, ... студент відповідає.
3. Книжка лежить ... абетка висить.
4. Тато сидить ... слухає.
5. Оксана ... Олена знають.
6. Товариш читає ... знає.
7. Жінка сидить, ... чоловік стоїть.
8. Їдальня праворуч, ... магазин ліворуч.

30. Закінчіть речення за зразком: *Олівець лежить праворуч, а ручка ... – Олівець лежить праворуч, а ручка лежить ліворуч.*

1. Я живу тут, а він ...
2. Ти сидиш там, а я ...
3. Ви говорите, а ми ...
4. Віктор Іванович запитує, а студенти ...
5. Оксана читає, а Богдан ...
6. Секретар стоїть ліворуч, а викладач ...
7. Абетка висить, а словник ...
8. Олена вивчає, а Марія ...

Текст «Факультет»

1. Прочитайте, перекладіть і запишіть нові слова.

Дека́н, факульте́т, декана́т, секретар, розкла́д, оголо́шення (с.р.), таблиця, переклада́ч, бібліотека́, бібліотека́р, докуме́нт, паспор́т, украї́нець, украї́нка, украї́нці, навча́ння (с.р) навча́тися.

2. Прочитайте спільнокореневі слова.

Декан – деканат, бібліотека – бібліотекар, навчання – навчатися.

! Зверніть увагу на словотвір:

Спільнокореневі слова мають спільну частину – **корінь**. Спільнокореневі слова утворюються за допомогою префікса (частина перед коренем) або суфікса (частина після кореня)

Дека́н	дека́н-ат	
Бібліоте́к-а	бібліоте́к-ар	
Украї́н-а	украї́н-ець	
Роз-кла́д	пере-кла́д-ач	
На-вча́-ння	на-вча́-тися	ви-вча́-ти

3. Напишіть іменники в множині.

Декан, факультет, деканат, секретар, розклад, оголошення, перекладач, бібліотека, бібліотек, документ, паспорт, українець.

4. Поставте питання до іменників.

Друзі, факультет, декан, стільці, деканат, кабінет, секретар, документ, паспорт, переклад

зошит, ручка, оголошення, сумки, викладач, бібліотека, бібліотекар, книжка, словник, група, аудиторія, подруга, товариш, столи, українка.

5. Вставте S: *стіл, оголошення, секретар, документи, шафи, група, викладач, студенти, викладач, мапа, студент.*

1. ... стоїть. 2. ... висить. 3. ... працює. 4. ... лежать. 5. ... стоять. 6. ... працює. 7. ... говорить. 8. ... пишуть. 9. ... запитує. 10. ... висить. 11. ... відповідає.

6. Вставте P: *працюють, стоять, лежить, висить, стоїть, лежать, слухає, сидять, говорить.*

1. Секретар, перекладач 2. Комп'ютери 3. Паспорт ... 4. Розклад ... 5. Шафа ... 6. Підручники ... 7. Студент ... 8. Студенти ... 9. Викладач ...

7. Прочитайте речення. Поставте потрібні сполучники.

1. Деканат ліворуч, ... бібліотека праворуч. 2. Там висить розклад, ... висить оголошення. 3. Тут працює декан, ... працює секретар. 4. Студент запитує, ... бібліотекар відповідає. 5. Студентка ... секретар сидять там. 6. Перекладач ... викладач працюють. 7. Паспорт ... фото лежать ліворуч. 8. Декан слухає ... розуміє.

8. а) Продієвідмінійте дієслова:

Сидіти, стояти, знати, слухати, запитувати, відповідати, читати, писати, повторювати, навчатися.

б) Складіть речення з цими дієсловами.

9. Прочитайте текст.

Факультет

Це університет. Тут факультет. Праворуч деканат. Тут працюють секретар і перекладач. Ось стоїть комп'ютер, а там лежать документи й паспорти. Поряд кабінет. Тут працює декан. Ось висять розклад і оголошення. Ліворуч бібліотека. Там працює бібліотекар. Там стоять шафи й лежать книжки.

Ось аудиторія. Ліворуч вікна. Там стоять квіти, а тут стоять столи. Там лежать підручники, зошити, словники, ручки, олівці, гумки. Поряд стоять стільці. Там висять сумки. Прямо висить дошка, а ліворуч висить абетка. Там лежить крейда. Ліворуч стоїть шафа. Там лежать книжки. Тут урок. Тут працює група. Викладач говорить, а студенти слухають, пишуть, читають і повторюють.

Ось висить мапа. Викладач запитує: – Ви знаєте, де Україна?

Студент відповідає: – Я знаю, що Україна тут.

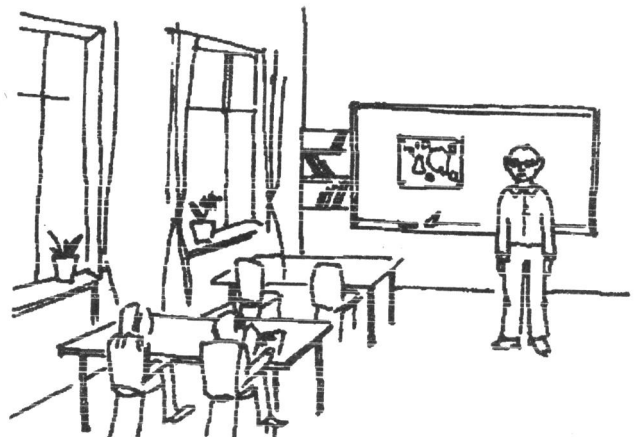
Викладач запитує: – Ви знаєте, хто тут живе?

Студенти відповідають: – Так, ми знаємо, що тут живуть українці.

Викладач говорить, а студенти слухають.

Викладач запитує: – Ви розумієте, що я говорю?

Студенти відповідають: – Так, ми розуміємо, що Ви говорите.

Пряма й непряма мова

Пряма мова	Непряма мова	Питання
Викладач запитує: – Де Україна? = Викладач запитує: «Де Україна?»	Викладач запитує, де Україна.	Що запитує викладач?
Викладач запитує: – Хто тут живе? = Викладач запитує: «Хто тут живе?»	Викладач запитує, хто тут живе.	Що запитує викладач?
Студенти відповідають: – Тут живуть українці. = Студенти відповідають: «Тут живуть українці.»	Студенти відповідають, що тут живуть українці.	Що студенти відповідають?

10. Дайте відповіді на питання за текстом.

1. Це університет. Хто тут працює? 2. Це факультет. Що тут є? 3. Це бібліотека. Хто тут працює? Що тут є? 4. Це деканат. Хто тут працює? Що тут є? 5. Це аудиторія. Що стоїть праворуч? Що стоїть ліворуч? 6. Це стіл. Що тут лежить? 7. Це стілець. Що тут висить? 8. Це дошка. Що тут лежить? 9. Це вікно. Що тут стоїть? 10. Це аудиторія. Що робить викладач? Що роблять студенти? 11. Що запитує викладач? 12. Що відповідають студенти?

11. Перекажіть текст.

Самостійна робота

1. Прочитайте й запишіть речення. Розбийте іменники на склади. Поставте наголос.

Це будинок. Ось кімната. Тут Олена й подруга Леся. Ліворуч ліжка. Праворуч шафа, стіл і стілець. Там підручник, словник, книжка, ручка, олівець, гумка. Ось зошит. Тут літера, слово, речення. Долі килим. Угорі лампа. Прямо вікно. Ліворуч холодильник.

2. Напишіть відповіді на питання.

1. Це будинок. Що тут? 2. Це кімната. Хто тут? 3. Що ліворуч? 4. Що праворуч? 5. Це стіл. Що там лежить? 6. Це зошит. Що тут? 7. Що долі? 8. Що вгорі? 9. Що прямо?

3. Визначіть рід іменників за зразком. Ч.р.: урок Ж.р.: сестра ... С.р.: море ...

Факультет, деканат, секретар, розклад, перекладач, бібліотека, бібліотекар, документ, паспорт, навчання, дочка, кімната, книжка, подруга, ручка, слово, зошит, магазин, море, озеро, телевізор, товариш, університет, урок, гуртожиток, аудиторія, батько, їдальня, їжа, жінка, журнал, кабінет, кафе, комп'ютер, країна, крейда, ліжка, люстерко, оголошення, магнітофон, музей, олівець, підручник, сестра, словник, стілець, чоловік.

4. Напишіть питання до виділених слів.

Тут стоїть стілець. А там стоять стільці.

–?

– Тут стоїть *стілець*.

–?

– Там стоять *стільці*.

Тут живе дочка. А там живуть дочки.

–?

– Тут живе *дочка*.

–?

– Там живуть *дочки*.

Тут лежить паспорт. А там лежать паспорти.

– ...?

– Тут лежить *паспорт*.

– ...?

– Там лежать *паспорти*.

Тут працює викладач. А там працюють викладачі.

– ...?

– Тут працює *викладач*.

– ...?

– Там працюють *викладачі*.

5. Напишіть речення в множині.

1. Студент пише. 2. Викладач читає. 3. Брат запитує. 4. Сестра відповідає. 5. Секретар слухає. 6. Перекладач розуміє. 7. Бібліотекар говорить. 8. Комп'ютер стоїть. 9. Словник лежить. 10. Оголошення висить.

6. Напишіть відповіді на питання.

1. Це будинок. Що тут? 2. Це кімната. Хто тут? 3. Що ліворуч? 4. Що праворуч? 5. Це стіл. Що там? 6. Це зошит. Що тут? 7. Що долі? 8. Що вгорі? 9. Що прямо? 10. Це холодильник. Що там?

7. а) Напишіть особові форми дієслів.

Жити, працювати, читати, писати, знати, слухати, розуміти, запитувати, відповідати, говорити, повторювати, вивчати, стояти, сидіти, лежати, навчатися.

б) Складіть речення з цими дієсловами.

8. Прочитайте речення. Визначть S і P. Поставте питання до S й P.

1. Це кабінет. Тут працює декан. 2. Це бібліотека. Тут працює бібліотекар. 3. Це деканат. Тут працюють перекладач і секретар. 4. Це факультет. Тут висить розклад. 5. Це аудиторія. Тут стоїть стіл. 6. Це стіл. Тут лежать документи. 7. Це аудиторія. Тут висить мапа. 8. Це кабінет. Тут стоять комп'ютери. 9. Це кабінет. Тут навчається студентка.

9. Прочитайте тексти. Випишіть окремо іменники однини та множини.

1) Це Україна. Там міста. Там університети, лікарні, магазини.

2) Це університет. Тут аудиторії. Там студент. Тут студентка. Ось викладачі.

3) Це аудиторія. Тут вікна, лампи, столи, стільці, дошки, мапа, абетка.

4) Це стіл. Тут підручники, словники, зошити, ручки, олівці, гумка.

5) Це гуртожиток. Тут кімнати. Там студенти.

6) Це кімната. Тут столи, стільці, ліжка, шафи, комп'ютери, холодильник.

7) Це аеропорт. Тут літаки. Там зала. Тут каси.

8) Це залізниця. Там потяги. Ось каса. Тут квитки.

10. Утворіть складні речення.

1. Секретар знає. Паспорт лежить там. 2. Декан знає. Група працює там. 3. Подруга запитує. Студент живе там. 4. Студенти знають. Мапа висить праворуч. 5. Бібліотекар відповідає. Книжка лежить ліворуч. 6. Тато знає. Богдан працює. 7. Викладач запитує. Студентка читає. 8. Брат запитує. Сестра пише.

Ви вже знаєте!

1. Як запитати про людину або предмет; як назвати людину або предмет і вказати на них.
 - Хто це? – Це сестра.
 - Що це? – Це олівець.
2. Як дати відповідь-ствердження під час перепитування.
 - Ви студент? – Так, я студент.
 - Ви читаєте? – Так, я читаю.
 - Книга лежить там? – Так, вона лежить там.
3. Як запитати, хто що робить.
 - Що Ви робите? – Я пишу.
4. Як дізнатися про поінформованість співрозмовника.
 - Ви знаєте, хто це? – Так, знаю. Це викладач.
 - Ви знаєте, що це? – Так, знаємо. Це Україна.
 - Ти знаєш, що робить Богдан? – Так, я знаю. Він читає. = Так, я знаю, що він читає.
5. Структура простого речення.

Це студент. Студент працює. Студент читає й пише. Студент і студентка слухають.
6. Структура складного речення.

Тут студент, а там викладач. Книга лежить праворуч, а словник лежить ліворуч. Студент запитує, а викладач відповідає. Викладач знає, хто запитує. Студент розуміє, що викладач відповідає. Викладач знає, що робить студент.
7. Як передати пряму мову непрямо.

Викладач запитує: «Де Україна?». – Викладач запитує, де Україна.
8. Як розповісти про свій факультет.